

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA III-021-539/15

Warszawa, dnia 12 stycznia 2016 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz. AP-173-8/15

Data wpływu 12.01.2016

**Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 29 grudnia 2015 r., GMS-WP-173-295/15 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o Karcie Polaka oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 157)**.

Z poważaniem

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 12 stycznia 2016 r.

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

BSA III – 021 – 539/15

Uwagi do komisyjnego projektu
ustawy o zmianie ustawy – Karta Polaka oraz niektórych innych ustaw
(druk Sejmu VIII kadencji nr 157)

Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy o zmiany ustawy – Karta Polaka oraz niektórych innych ustaw nie budzi wątpliwości jedynie w zakresie upoważnienia także wojewodów do rozpoznawania wniosków o wydanie Kart Polaka. W kwestiach kompetencyjnych na ponowne rozważenie zasługuje natomiast ewentualna zmiana usytuowania Rady do Spraw Polaków na Wschodzie przez powiązanie jej z ministrem właściwym do spraw zagranicznych, względnie powierzenie jej uprawnień jednemu z ministrów, o czym szerzej poniżej.

Zważywszy na kompetencje konsułów i wojewodów (*jako organów I instancji*) oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych (*jako organu wyższego stopnia*) określone w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r., poz. 1392 ze zm., dalej: *ustawa o repatriacji*), celowe może być, choćby dla zapewnienia spójności orzecznictwa, zbadanie dotychczasowych doświadczeń oraz obciążeń zarówno tego ministra, jak i Rady do Spraw Polaków na Wschodzie jako organów o tożsamyh kompetencjach w sprawach, dla których zasadnicze znaczenie ma ustalenie polskiego pochodzenia osoby dążącej do uzyskania określonego statusu. W zależności od wyników takiego badania zasadne może być podjęcie decyzji bądź o nowym usytuowaniu tej Rady, bądź, ewentualnie, o jej likwidacji w połączeniu z powierzeniem jej kompetencji ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Za tym drugim rozwiązaniem mogą przemawiać założenia opiniowanego projektu, eksponujące potrzebę wyposażenia w określone kompetencje także wojewodów, którzy, zwłaszcza w sprawach dotyczących statusu osób, pozostają podporządkowani ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (*por. np. ustawę z*

dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim – Dz. U. z 2012 r. poz. 161 ze zm.). Znaczenie w tej kwestii może mieć również wyłącznie ewentualnego udziału we wstępnej fazie postępowań o wydanie Karty Polaka organizacji społecznych wymienionych w określonym rozporządzeniu.

W wypadku podtrzymania stanowiska co do potrzeby wyłączenia udziału organizacji polskich i polonijnych w sprawach o wydanie Karty Polaka w dotychczasowym zakresie (*aktualne pozostają natomiast możliwości ich uczestnictwa w granicach dopuszczonych treścią art. 31 k.p.a.*) należałoby wprowadzić odpowiedni przepis przejściowy ze wskazaniem na sprawy w toku, w których wnioski o wydanie Karty Polaka został złożony przez osobę zainteresowaną za pośrednictwem jednej z takich organizacji przed dniem wejścia ustawy, z rozróżnieniem sytuacji, w których przed tym dniem nie doszło do przekazania wniosku konsulowi oraz tych, w których takie przekazanie miało miejsce. Ustawa powinna zapewniać rozpoznanie wszystkich wniosków o wydanie Karty Polaka, czyli również tych, które trafiły na adres właściwej organizacji polskiej lub polonijnej. Wprowadzenie postulowanego przepisu przejściowego wydaje się niezbędne ze względu na zasadę zaufania, jaka powinna funkcjonować w relacjach między organami Państwa, organizacjami współdziałającymi z nimi oraz osobami zainteresowanymi uzyskaniem odpowiednich rozstrzygnięć ze strony takich organów.

Tym niemniej istnienie sygnalizowanego powyżej art. 31 k.p.a., jak również zachowanie w ustawie art. 3 ust. 1 pkt 3 kreującego uprawnienia organizacji polskich lub polonijnych w zakresie wydawania zaświadczeń „*potwierdzających aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej przez okres co najmniej ostatnich trzech lat*” dla potrzeb postępowań w sprawach o wydanie Karty Polaka, czyni zasadnym ponowne rozważenie kwestii skreślenia całego art. 15, upoważniającego, między innymi, do wymienienia w drodze rozporządzenia takich organizacji. Jest to istotne w sytuacji, gdy wydawanie takich zaświadczeń (z mocy art. 1 pkt 4 k.p.a. w związku z art. 4 ust. 1 mającej ulec zmianie ustawy) nadal ma być limitowane przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 217 § 1 w związku z art. 5 § 2 pkt 2 i art. 1 pkt 2 k.p.a.), a same zaświadczenia, ze swej natury, miałyby mieć walor dokumentu urzędowego z konsekwencjami wynikającymi z art. 76 § 1 k.p.a.

W tej sytuacji propozycja rezygnacji przez ustawodawcę z możliwości wydania rozporządzenia wymienianego organizacje polskie i polonijne działające na terenie

jednego z państw wskazanych w art. 3 ust. 2 ustawy nie powinna spotkać się z akceptacją w toku dalszych prac legislacyjnych. W wypadku przyjęcia tej uwagi, otwartą pozostałaby kwestia organu upoważnionego do wydania stosownego rozporządzenia, w tym rozważenia, czy nadal takim organem miałyby być Prezes Rady Ministrów, czy, raczej, odpowiedni minister. W tej mierze aktualne pozostają również uwagi co do potrzeby zapewnienia jednemu organowi centralnemu, obecnie rozproszonych, kompetencji w sprawach o ustalenie polskiego pochodzenia osób zainteresowanych kontynuacją lub wzmocnieniem więzi z Rzeczpospolitą Polską (*na taką potrzebę wskazywano w projekcie ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw, jaki stanowił druk Sejmu VII kadencji o numerze 3774*).

W związku z propozycją nowego usytuowania Rady do Spraw Polaków na Wschodzie w połączeniu z zakończeniem – z mocy ustawy – kadencji dotychczasowej Rady, niezależnie od dyskusyjności takiego rozwiązania legislacyjnego, wypada zauważyć, że w wypadku podtrzymania tej inicjatywy w toku dalszych prac legislacyjnych, należałoby wprowadzić stosowny przepis przejściowy, wskazujący na los spraw w toku, w których właściwa była dotychczasowa Rada. Celowe byłoby stwierdzenie wprost, że sprawy, które w dniu wejścia w życie ustawy stanowiły przedmiot rozpoznania Rady do Spraw Polaków na Wschodzie usytuowanej przez Prezesa Rady Ministrów, podlegają dalszemu rozpoznaniu przez Radę do Spraw Polaków na Wschodzie usytuowaną przy ministrze właściwym do spraw zagranicznych/wewnętrznych (*lub przez inny organ wskazany w ustawie*) z ewentualnym zaznaczeniem, że akta takich spraw zostaną przekazane przez osobę wskazaną przez Prezesa Rady Ministrów (*„likwidatora” dotychczasowej Rady do Spraw Polaków na Wschodzie*) organowi właściwemu w terminie np. siedmiu dni od dnia wejścia w życie ustawy. Proponowane rozwiązanie w zakresie unormowań o charakterze przejściowym może mieć znaczenie przy obliczaniu biegu terminów na załatwienie spraw, a także wpływać na ocenę, czy nie nastąpiła zwłoka w ich rozpoznaniu, a tym samym, również rzutować na wizerunek strony rządowej.

Jeżeli chodzi o uprawnienia ekonomiczne i socjalne osób zainteresowanych uzyskaniem Karty Polaka lub już taką kartę posiadających, to celowe byłoby zbadanie, czy i na ile są one zbliżone do tych, jakie przyznaje się osobom zainteresowanym korzystaniem z rozwiązań przyjętych w ustawie o repatriacji. Ustawa – Karta Polaka, w założeniu, nie powinna być ustawą „konkurencyjną” w stosunku do ustawy o repatriacji, lecz ją istotnie uzupełniać. Ramy niniejszej opinii

nie pozwalają na dokonanie szczegółowego porównania w tej mierze. W wypadku ustalenia istnienia istotnych różnic w zakresie owych uprawnień właściwe byłoby jednak dokonanie stosownej nowelizacji także ustawy o repatriacji.

Rodzaj i skala przedmiotowych uprawnień ekonomicznych i socjalnych nie podlegają ocenie w ramach niniejszych uwag.

Zasadne może być wprowadzenie stosownego przepisu przejściowego wskazującego wprost, że z nowych uprawnień wskazanych w ustawie mogą korzystać także osoby, które w dniu wejścia w życie ustawy dysponowały ważną Kartą Polaka.

Reasumując należy stwierdzić, że przedłożony projekt ustawy wymaga dalszej analizy i oceny w toku prac legislacyjnych, w tym zwłaszcza ze strony przedstawicieli strony rządowej, których kompetencji dana ustawa ma dotyczyć.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 13 stycznia 2016 r.

Cena 0,21 zł + 23% VAT

